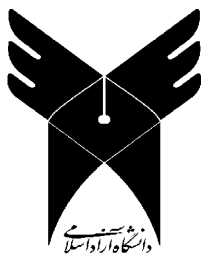

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی، رشته الهیات و معارف اسلامی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)
گرایش: علوم قرآن و حدیث

عنوان:

مقایسه مصائب امام حسین علیه السلام و مصائب عیسی مسیح علیه السلام

استاد راهنما

دکتر محسن احتشامی نیا

استاد مشاور

دکتر احمد رضا غایی

نگارش

یعقوب اصغری

زمستان ۱۳۹۲

تقدیم به:

روح پرفتوح سالار شهیدان حسین بن علی علیه السلام و یاران باوفایش

و به پیامبر راستین حضرت عیسی مسیح علیه السلام

و به روح معمار انقلاب اسلامی ایران امام خمینی رحمته الله علیه

و به شهدای روستای آزادمون

سپاس‌گزاری

خداوند متعال را سپاس می‌گوییم که در پرتو عنایات خاصه اش، این توفیق حاصل گردید تا در راهی که ممدوح انبیاء و اولیای الهی بوده است، گام بردارم و با اشراف و ارشاد همه اساتید گرانقدر که پیوسته در مراحل مختلف تحصیلی با بذل مساعی جمیلۀ خویش، هدایتگر و یاریگر اینجانب بوده اند، بتوانیم کار تدوین و نگارش این پایان‌نامه را به انجام برسانیم، لذا بر خود فرض می‌دانم که مراتب احترام خود را به پاس اهتمام علمی و عملی ایشان، قلباً، اعلام دارم.

نخست از استاد فرهیخته و اندیشمند، جناب آقای دکتر محسن احتشامی نیا که از ابتدا تا انتهای مسیر نگارش پایان‌نامه، با راهنمایی‌های مستمر و مؤثر خویش مرا یاری داده اند، تشکر می‌نمایم از خصوصیات بارز ایشان، در اختیار قرار دادن منابع متعدد، مطالعه دقیق مطالب و داشتن تعهد و وجدان کاری می‌باشد. بی‌تردید هدایتهای علمی و تحقیقی این استاد فرزانه عامل مؤثری در پیشرفت کار بوده است، سلامت و سعادت دنیوی و اخوی را برای ایشان خواهانم و ضمناً از

آقای دکتر احمد رضا غایی که بیان بلیغ و کلام فصیح وی در جنب شخصیت علمی - اخلاقی وثیق او همواره ممدوح دانشجویان و بالخصوص بنده بوده است، تقدیر و تشکر می‌نمایم. ایشان با اهتمام تام خویش - تحت هر شرایطی - مرا در پیشبرد اهداف علمی تشویق و تأیید می‌نمودند.

همچنین از زحمات مدیر کل خلیفه‌گیری ارامنه ایران کشیش نرسیان و کشیش زمانی که در بیان اطلاعات و معلومات در زمینه مسیحیت بنده را یاری نمودند کمال تشکر را دارم.

یعقوب اصغری

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب **یعقوب اصغری** دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی **۹۰۰۷۹۹۵۷۰** در رشته **الهیات علوم قرآنی و حدیث** که در تاریخ **۹۲/۱۱/۲۹** از پایان نامه خود تحت عنوان: **مقایسه مصائب امام حسین(ع) و مصائب عیسی مسیح(ع)** با کسب نمره **۱۸/۵۰** و درجه **عالی** دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در موارد که دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۹۲/۱۱/۲۹

دانشجوی کارشناسی ارشد یعقوب اصغری از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۸/۵۰

بحروف **هیچده نیم** و با درجه **عالی** مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

*****

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۴۰۵۹۰۲۰۰۴
عنوان پایان نامه: مقایسه مصائب امام حسین (ع) و مصائب عیسی مسیح (ع)	
نام و نام خانوادگی دانشجو: یعقوب اصغری شماره دانشجویی: ۹۰۰۷۹۹۵۷۰ رشته تحصیلی: الهیات - علوم قرآن و حدیث	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۹۱/۱/۲۰ تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۲/۱۱/۲۹
استاد راهنما: دکتر محسن احتشامی نیا استاد مشاور: دکتر احمد رضا غایی	
آدرس:	
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>هدف از این پژوهش مقایسه مصائب امام حسین (ع) و مصائب حضرت عیسی مسیح (ع) است. ضرورت تحقیق: دودین بزرگ الهی یعنی اسلام و مسیحیت به دلیل انتسابشان به حضرت ابراهیم (ع) ادیان ابراهیمی خوانده می شوند که باهم گفتمان و همزیستی مشترکی دارند که باید این گفتمان مشترک را از طریق رهبران بزرگوار دین اسلام حضرت اباعبدالله حسین (ع) و دین مسیحیت حضرت عیسی مسیح (ع) بررسی نمود. این دو بزرگوار امام حسین (ع) و عیسی مسیح (ع) اشتراکاتی همانند: الف- هر دو هدایتگر جامعه اند؛ ب- هر دو معصوم از گناه و خطا بودند و افتراقاتی مانند: الف- قوم امام حسین (ع) او را به شهادت رساندند اما به اعتقاد مسیحیت قوم یهود حضرت عیسی مسیح (ع) را به صلیب کشیدند. ب- اهل بیت امام حسین (ع) به اسارت و آزار و شکنجه دیدند اما عیسی مسیح (ع) اهل بیتی نداشت.</p> <p>فرضیه: تلاش ما بر این است که بین این دو بزرگوار امام حسین (ع) و حضرت عیسی مسیح (ع) اشتراکاتی مثل معجزه- شفاعت و افتراقاتی مثل: آزمایش الهی- خیانت و....</p> <p>و ضمناً امام حسین (ع) ویژگی های خاصی داشته است مانند: شهید جنگ- امام تشنه لب و... که باعث برتری ایشان بوده که از طرف خداوند لطفی است. نتایج: اشتراکات زیادی میان امام حسین (ع) و حضرت عیسی مسیح (ع) وجود دارد و با بیان افتراقات و ویژگی های منحصر به فرد امام حسین (ع) وقتی که پیروان طرفین مشاهده می کنند که طرف مقابلشان چه امتیازاتی دارد می تواند کمک کند آن روش هایی را که قابل تغییر است را تغییر دهد و نیز دلها و روح هارا به هم نزدیک کند و در یک شرایط گفت و گوی صمیمانه آن بدبینی و روحیه بدی که نسبت به هم دارند کم کم برطرف شود.</p> <p>روش تحقیق: روش کتابخانه ای است که از منابع اسلام و مسیحیت و تحلیل قرآنی و اناجیل روایی و تاریخی براساس روایات صحیح و روایات تاریخی صحیح برمبنای عقل را انجام بدیم.</p> <p>در پایان سعی شده است به دور از تعصب و فهم درست چون خیلی مواقع اختلافات بر اثر بد فهمی است و افراد عقاید یکدیگر را نمی شناسند و بد تفسیر می کنند و این موجب سوء ظن می شود. با توجه به منابع اخذ شده پژوهش زیر راهی شود برای پویندگان حقیقت</p> <p>کلیدواژگان: مقایسه، مصائب، امام حسین (ع)، عیسی مسیح (ع)</p>	

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است تاریخ و امضا:

مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	مقدمه.....
۲	فصل اول: کلیات.....
۳	۱-۱. بیان مسئله.....
۳	۲-۱. اهداف تحقیق.....
۴	۳-۱. اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن:.....
۴	۴-۱. فرضیه‌های تحقیق.....
۵	۵-۱. روش تحقیق و قلمرو آن.....
۵	۶-۱. پیشینه تحقیق و موضوع.....
۵	۷-۱. پیشنهادها.....
۷	فصل دوم: سرگذشت.....
۸	۱-۲. سرگذشت حضرت عیسی مسیح (ع).....
۱۲	۲-۲. زندگی امام حسین (ع).....
۱۵	۳-۲. امام حسین (ع) از دیدگاه آیات قرآن کریم.....
۱۵	۱-۳-۲. آیات ظاهری.....
۱۷	۲-۳-۲. آیاتی که جنبه باطنی دارد.....
۱۸	۳-۳-۲. آیاتی که جنبه تأویل دارند.....
۱۹	۴-۳-۲. جری و تطبیق.....
۲۱	۴-۲. امام حسین (ع) از دیدگاه احادیث.....
۳۳	فصل سوم: تشبیهات امام حسین (ع) و حضرت عیسی مسیح (ع).....
۳۴	۱-۳. مدت حمل.....
۳۵	۲-۳. مادری.....
۳۶	۳-۳. موضوع تغذیه.....
۳۷	۴-۳. انصار و حواریون.....

۴۱	..... فصل چهارم: اشتراکات
۴۲	..... ۴-۱. فصاحت و بلاغت
۴۵	..... ۴-۲. حُسن خلق
۴۸	..... ۴-۳. صبر و شکیبایی
۵۱	..... ۴-۴. تدبیر و سیاست
۵۴	..... ۴-۵. عصمت
۵۷	..... ۴-۶. معجزه
۶۲	..... ۴-۷. شفاعت
۶۷	..... ۴-۸. عبادت
۷۰	..... ۴-۹. عدالت
۷۴	..... ۴-۱۰. حق طلبی
۷۷	..... فصل پنجم: ویژگیهای منحصر به فرد امام حسین (ع)
۷۸	..... ۵-۱. شهید جنگ
۷۹	..... ۵-۲. دعای توسل و شهید
۷۹	..... ۵-۳. پدر شهیدان
۸۰	..... ۵-۴. امام و اربعین
۸۱	..... ۵-۵. تخریب حرم امام (ع)
۸۲	..... ۵-۶. امام بدون غسل و کفن
۸۳	..... ۵-۷. امام سر از تن جدا
۸۴	..... ۵-۸. امام تشنه لب
۸۵	..... ۵-۹. اسارت اهل بیت امام (ع)
۸۶	..... ۵-۱۰. ارث معصومیت
۸۸	..... ۵-۱۱. تربت شفابخش
۸۹	..... ۵-۱۲. همدردی انبیاء با امام حسین (ع)
۹۴	..... فصل ششم: افتراقات

۹۵.....	۱-۶. اهل بیت.....
۹۸.....	۲-۶. آزمایش الهی.....
۱۰۲.....	۳-۶. خیانت.....
۱۰۵.....	۴-۶. عملکرد قوم.....
۱۰۹.....	۵-۶. «فدا».....
۱۱۳.....	۶-۶. بی وفایی یاران.....
۱۱۶.....	۷-۶. قیام علیه ظلم.....
۱۱۹.....	۸-۶. سرنوشت و اسارتِ اهل بیت.....
۱۲۱.....	۹-۶. تأثیرپذیری از قیام امام حسین (ع).....
۱۲۵.....	نتیجه گیری.....
۱۲۸.....	منابع.....
۱۳۲.....	چکیده انگلیسی.....

مقدمه

عاشورا حادثه‌ای نبود که در یک نیم روز در سال ۶۱ اتفاق بیفتد و از قبل و بعد خود جدا باشد. هم‌ریشه در حوادث پیشین و تحولات اجتماعی مسلمانان از زمان رحلت پیامبر اکرم (ص) تا سال ۶۰ هجری داشت. هم پیامدهای آن و آثاری که در فکر و عمل مسلمانان داشته تا امروز گسترش داشته است و تا دامنه قیامت نیز امتداد خواهد یافت با آن همه بهره بردارهای حماسی - مبارزاتی تربیتی و معنوی که تاکنون از قیام کربلا و شهادت ابا عبدالله (ع) شده است به نظر می‌رسد که غنای محتوایی این نهضت‌های الهی بسیار بیشتر از آن است که تاکنون مطرح شده است.

امروزیان و آینده‌گان پیوسته باید از این کوثر اعیان و یقین بنوشند و سیراب شوند و تشنگان حقیقت ناب را هم سیراب سازند. از این رو همه کارهایی که تاکنون در باره شناختن و شناساندن قیام عاشورا و به زعم مسیحیان به صلیب کشیده شدن حضرت عیسی مسیح (ع) انجام یافته است زمینه چنین تلاشهای فرهنگی هم چنان باقی است و می‌توان درس‌هایی از این حوادث را تدوین کرد و آموخت و نشر داد تا جهان و جان‌های حقیقت‌جو و مجذوب جلوه‌ها و زیبایی‌های این حماسه شوند، انعکاس صحیح این درسها می‌تواند از راههای مختلف انجام شود، تبیین و تحلیل پیامدهای این حماسه یکی از بهترین اقدام‌ها جهت نیل به این منظور است. در این پژوهش نیز چنین تلاشی انجام پذیرفته است.

فصل اول

کلیات

۱-۱. بیان مسئله

انسان ها با هر تفکر مذهب و مسلکی، آن هنگام که درباره حماسه عاشورا و مصائب آن اندکی تأمل می کنند در می یابند که همانند این واقعه (عاشورا) هرگز اتفاق نیفتاده است چون امت **امام حسین (ع)** با ایشان جنگیدند ولی قوم یهود با حضرت عیسی مسیح (ع) به ستیز پرداختند و حال آنکه در واقعه عظیم کربلا **امام حسین (ع)** سر از بدن جدا شد. از نظر مسلمانان حضرت عیسی مسیح (ع) به صلیب کشیده نشده است ولی در جریان واقعه عاشورا، اهل بیت **امام حسین (ع)** اسیر و زندانی و آواره شهرها و روستاها شده اند. اما درباره عیسی مسیح (ع) چنین چیزی اتفاق نیفتاده است و از همه مهمتر اینکه **امام حسین (ع)** را به فجیع ترین وضع در حال تشنگی به شهادت رساندند ولی هیچکدام از این مصائب بر حضرت عیسی مسیح (ع) وارد نگشته است.

۱-۲. اهداف تحقیق

ادیان الهی با آمدن پیامبران الهی که چراغ راه انسانها بودند و خداوند متعال نعمت عقل را به انسانها داده تا با بهره مندی از آن به راه سعادت برسند، بطور کلی انسانها خواهان عدالت - دوستی - محبت در جهان صرف نظر از نوع دین و گرایش هستند، دین مسیحیت با آمدن حضرت عیسی مسیح (ع) راه را برای پویندگان حقیقت باز کرد و دین اسلام با آوردن قوانین الهی تمام آن دستورات را کامل کرده است و پیوندی ناگستنی بین ادیان الهی را بوجود آورده است و مهمتر از همه آن است که متفکران جهان اسلام و ادیان الهی بر این مسأله کاملاً آگاه اند که اسلام دینی است که تمام دستورات ادیان الهی گذشته را در خود دارا بوده و به نحو احسن برای هدایت انسانها بیان کرده است.

۱-۳. اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن:

کسانی که به گناه روی می‌آوردند در خیال خود بخشش آن صرف گریه که دارای ثواب است می‌دانند و کسانی هستند که نتوانسته‌اند ذره‌ای **امام حسین (ع)** و حضرت مسیح (ع) را درک کنند چرا که **امام حسین (ع)** برای احیاء دین جدش قیام کرد و حضرت عیسی مسیح (ع) برای اثبات رسالت خود و حقانیت دین اسلام [إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ الْإِسْلَامِ] جان خود را فدا کرده است چون در هر دو دین انحرافات در باره قیام **امام حسین (ع)** و حضرت عیسی مسیح (ع) رُخ داده است. با بیان انحرافات، حقیقت امر این‌شاء الله روزی فرا رسد که انسانها قبل از قضاوت و تعصب‌ورزی شدید در ابتدا اطلاعات لازم و کافی را کسب کنند.

۱-۴. فرضیه‌های تحقیق

۱. آیا مصائب **امام حسین (ع)** منجر به فرد است؟ چرا؟ بله- به دلیل شهادت -تشنگی - اسارت - خاندان و اهل بیت و.....

۲. اشتراکات مصائب **امام حسین (ع)** و حضرت عیسی مسیح (ع) چیست؟

الف: هر دو هدایت گر جامعه خویش بودند.

ب: هر دو برای اصلاح طلبی و حق طلبی قیام را آغاز کردند.

ج: هر دو، معصوم از خطا و اشتباه بودند.

۳. افتراقات مصائب **امام حسین (ع)** و حضرت عیسی مسیح (ع) چیست؟

الف - قوم یهود حضرت مسیح (ع) را آزار و اذیت نمودند ولی **امام حسین (ع)** را امت جدش و قومش به شهادت رساندند.

ب - حضرت عیسی مسیح (ع) خانواده و زن و فرزندى نداشت ولی **امام حسین (ع)** به همراه زن و فرزندانش آزارهای زیادی متحمل شده اند.

۴. ویژگی‌های خاص **امام حسین (ع)** چه بوده است؟

شهادت ایشان، اسارت زنان و فرزندان و.....

۱-۵. روش تحقیق و قلمرو آن

یکی از انواع روش‌های تحقیق، تحقیق بر مبنای اطلاعات قبلی است و در تحقیقات محقق نمی‌تواند به صورت مستقیم به علل و وقایع دسترسی پیدا کند از چنین طرحی استفاده می‌کند، لذا تلاش می‌کند تا با جمع‌آوری اطلاعات و ارزشیابی صحت و سقم آن را روشن سازد و تفسیر و استنتاج صحیح از اطلاعات بدست آورد، این نوع تحقیقات در صورتی امکان دارد که محقق بتواند شرایط زمانی و مکانی را به خوبی درک کرده باشد و آن مسائل امروز امکان درک شرایط و موفقیت حوادث بسیار سخت خواهد بود.

بهترین روش جمع‌آوری اطلاعات برای چنین پژوهش‌هایی، روش جمع‌آوری اطلاعات از طریق استفاده از کتابخانه و بررسی متون و آثار می‌باشد. در این روش محقق با مراجعه به منابع مورد وثوق از آیات و روایات و منابع مسیحیت پیرامون تحقیق خویش را جمع‌آوری کرده و پس از ارزیابی با نظم و ترتیب منطبق مورد استفاده قرار می‌دهد و به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری می‌پردازد تا فارغ از تعصب و یک‌جانبه‌نگری، نتایجی به طریق صواب تقدیم حق جویان نماید.

۱-۶. پیشینه تحقیق و موضوع

چون قدمت موضوع مقایسه مصائب امام حسین (ع) و مصائب حضرت عیسی مسیح (ع) به صدر مسیحیت و اسلام برمی‌گردد، یکی از مهمترین ابزار برای تبیین موضوع منابع مسیحیت و روایاتی را که در زمینه حضرت عیسی مسیح (ع) مطرح کردند می‌باشد که می‌بایست بر مبنای اناجیل اربعه و کتب تاریخی صحیح، بر مبنای عقل استنتاج کرده تا به نحو احسن بیان شود. در خصوص مبحث مورد نظر سخن‌ها گفته نشد و کتاب‌ها به رشته تحریر درنیامده است، اما دسترسی از منابع اصیل کاری است دشوار، گاه ناممکن.

۱-۷. پیشنهادها

گاهی هدف بزرگ و جهانی **حسین بن علی (ع)** را از نهضت، تا آن جا دچار تحریف و دگرگون می‌سازند که آن سلاله نبوت و یاران پاک را که برگزیدگان خداوند بودند (فدایی امت گناهکار)

معرفی می‌کنند. **امام حسین(ع)** و یارانش هیچگاه فدایی امت نبودند چون مقصد اصلی آنها مقصد انبیاء الهی است.

حال با تعمق در واقعه کربلا اینگونه پیشنهاد می‌شود که:

الف: اهداف واقعه را با دیده عقل و فطرت بررسی کنیم.

ب: **امام حسین(ع)** شفاعت خود را بر انسان گناهکار (غیر عمدی) باعطف به توبه و تقوی قرار می‌دهد.

ج: قیام **امام حسین(ع)** یک قیام الهی بوده اگر شخص فقط با گریه صرف بدون اعمال صالحه و تدین و اعتقاد راسخ از اینکه در روز جزا **امام حسین(ع)** شفیع ما شود اشتباه محض است.

ه: نظر به اینکه عزاداری‌ها و سوگواری‌ها برای احیای بیان رویداد واقعه دلخراش کربلا است شکی نیست اما باید این مجامع بیشتر جنبه هدایتگری داشته باشند نه جنبه ظاهری.

و: پیشنهاد می‌شود کسانی که در این زمینه پژوهشی انجام می‌دهند از آن کاملاً پشتیبانی به عمل آید و تحقیق آنان را چاپ و کاربردی کنند.

فصل دوم

سرگذشت

۱-۲. سرگذشت حضرت عیسی مسیح (ع)

تولد حضرت عیسی (ع) به روزگاری که هرودس پادشاه یهودا بود منتسب است یعنی سال سوم (قبل از میلاد) وی در بیت لحم در جنوب اورشلیم و در هنگامی که یوسف و مریم به مسافرتی موقتاً به آنجا آمده بودند، زاییده شد. مادرش نام بسیار معمول (یسوع) را بر او نهاد که معنی (یار یهوه) است و یونانیان آن را یسوس و رومیان آن را به یزدس تبدیل کردند.^۱

از سرگذشت حضرت عیسی در اوان کودکی و جوانی وی اطلاع مستقیمی در دست نیست. مطالب مندرج در اناجیل ما را ناگزیر می‌دارد که بگوییم خاندان او از طبقه مردم متوسط ولی بسیار مؤمن و دیندار بوده‌اند شغل او نجاری بوده و از همین سبب به طبقه متوسط کارگران و پیشه‌وران پیوسته، علاقه‌ای خاص در دل داشته است، چنان روح او به ایمان الهی مستهلک بود، که ابداً از غیبت خود و درجه تشویش گمان و دوستان درباره خود نمی‌اندیشیده.^۲

از تعلیم و تربیت رسمی برخوردار نبود و همسایگانش می‌پرسیدند چگونه است که می‌تواند بخواند حال آنکه هرگز به مدرسه نرفته است در کنیسه حاضر می‌شد و به آنچه از اسفار نقل می‌کردند با لذتی آشکار گوش فرا می‌داد صحیفه‌های انبیاء و مزامیر بیش از همه عمیقاً در حافظه‌اش رسوخ یافت.^۳

دوره هجده ساله شباب حضرت عیسی را سالهای ساکت و خاموش گفته‌اند به دلیل فوت یوسف، عیسی (ع) مانند ارشد اولاد آن خاندان هم چنان به حرفه نجاری اشتغال داشته است و

۱. دوران، قیصر و مسیح، ج ۳، ص ۶۵۷ - ۶۵۶.

۲. بی ناس، تاریخ جامع ادیان، ص ۵۸۳.

۳. دوران، قیصر و مسیح، ج ۳، ص ۶۵۸.

برادرانش^۱ به او یاری می‌کرده‌اند وقتی که عیسی قریب به سی سالگی رسید یکی از حوادث و تجربیات عمیق عمر او برای وی اتفاق افتاد یعنی به دست یحیی تعمید یافت در این امر برای او همان مکاشفه عرفانی به وقوع پیوست، طبیعی بود که عیسی مجذوب تعالیم یحیی گردید بعد از این مکاشفه سر به بیابان ماورای اردن نهاد و در آنجا در پیشامد زندگانی خود و وظیفه‌ای که در آینده بر عهده اوست به تفکر مشغول گردید.^۲

بعد از گرفتاری یحیی، عیسی به جلیل آمده به بشارت ملکوت خدا موعظه کرد همه بر وی شهادت دادند و از سخنان فیض آمیزی که از دهانش صادر می‌شد، تعجب می‌کردند. نخست از سر احتیاط به روستاهای آرام رفت و از مباحثات سیاسی احراز می‌کرد. سپس با جرأت روز افزونی توجه، ایمان و رستگاری را بشارت داد برخی از شنوندگانش تصور می‌کردند که وی خود یحیی است که از میان مردگان برخاسته است.^۳

بدین سان در سراسر جلیل می‌گشت در کنیسه‌های ایشان تعلیم می‌داد و بشارت پادشاهی را اعلام می‌کرد و هر درد و بیماری را شفا می‌بخشید.^۴

وی با نیروی شخصیت و احساسش همه چیز را دگرگون کرد، به شریعت این حکم را افزود که برای ملکوت باید زندگی عادلانه، مهربانانه و ساده آماده شد همه فرقه‌های یهودی جز، (اسنیان)^۵ با دعوت هایش مخالفت می‌ورزیدند به خصوص این ادعایی که او می‌تواند گناهان را ببخشد و به نام خدا سخن گوید آنان را خشمگین می‌کرد، عمال دولت کشوری و روحانی، رومی و یهودی عیسی را احتمالاً از روزی که رسالت یحیی تعمید دهنده را دنبال گرفته بود زیر نظر داشتند. تا اینکه با استقبال پر شوری که از او در اورشلیم شد ظاهراً رهبران یهود را به این گمان

---

۱. این عبارت شرح حال بشری معمولی است، نه پیامبری الهی!

۲. دوران، *قیصر و مسیح*، ج ۳، ص ۶۵۸

۳. همان، ص ۶۶۰

۴. متی باب ۴ - آیات ۲۴ و ۲۳ - و مرقس باب ۶ - آیات ۳۵ و ۳۴ - لوقا باب ۴ - آیات ۴۲ و ۴۱.

۵. (هاکس، *قاموس کتاب مقدس*) یکی از مهمترین فرقه‌های نخستین یهود و گروهی از زهاد یهودی اند که در دوره معبد (هیکل) دوم ۱۵ ق. م] به معنی شفا دهندگان اند بر مسئله شفا دادن تأکید شده داشته‌اند ظاهراً این گروه از متعصب ترین یهودیان

سده دوم شمرده می‌شدند. (بی. ناس، *تاریخ جامع ادیان*، ص ۱۹۲)

انداخت که مبدا این شور و هیجان تبدیل به شورش شود و خاخام بزرگ سنهدرین^۱ (چنین گفت: به جهت ما مفید نیست که یک شخصیت در راه قوم بمیرد و تمامی طایفه هلاک نگردد). اکثریت موافقت کردند و شورا دستور توقیف مسیح را داد.^۲

۱. (هاکس، قاموس کتاب مقدس) به معنی با هم نشستن یا انجمن است، در اصطلاح دادگاه و شورای عالی یهودیان در زمان گذشته بود که از بیست و سه داور از شهرهای اسرائیل تشکیل می‌شد. (بی. ناس، تاریخ جامع ادیان، ص ۱۸۲)
۲. تثلیث به این معناست که خداوند در سه شخص خدای پدر و خدای پسر و روح القدس ظهور یافته است به این ترتیب خدا در عین حال که از نظر تعدد یکی است در سه شخصیت یعنی خدای پدر و خدای پسر و روح القدس موجود است این سه در ازلیت و قدرت و جلال باهم برابرند و هر یک از آنها از همه، صفات الهی برخوردارند.
نقد نظریه تثلیث:

اول: چنین اعتقادی در میان مسیحیان اولیه جایی نداشته و گفته شده است که اولین بار این عقیده را پولس وارد مسیحیت نموده است و بعد ها بر اساس مصوبه ای که شورای اسقف های اعظم کلیسا در ۳۲۵ م در شهر نیکایه منشر نمودند این عقیده جزئی از ایمان مسیحی شمرده شد.

دوم: عقیده به تثلیث با عقل ناسازگار است زیرا محال است که یک چیز در عین این که یکی است سه چیز باشد دیگر این که هر یک از آن سه چیز را اگر نامحدود بدانیم تعدد بردار نیست و اگر محدود بدانیم مستلزم نقض است که با وجود وجود خداوند نمی‌سازد. به خاطر همین عدم درک عقل است که الهیون در مسأله تثلیث را، صرفاً یک تعبد قلبی دانسته‌اند که عقل آن را نمی‌فهمد و به همین دلیل مسیحیت به پذیرش آن ندارد.

سوم: قرآن تثلیث را ناشی از غلو در دین دانسته و آن را رد می‌کند اسلام عیسی مسیح(ع) را فرزند مریم و فرستاده خدا و خدا را معبودی یگانه می‌داند که از داشتن فرزند منزّه است. از نظر قرآن کسانی که خداوند را یکی از سه خدا می‌دانند کافرند. قرآن آفرینش عیسی(ع) را همانند خلقت آدم(ع) می‌داند و آن را نشانه و ایه ای الهی و رحمتی از ناحیه خود بر مردم و نشانی از قدرشناسی نسبت به عظمت مقام مریم می‌داند. ترجمه: همانا آنان که گفتند خدا محققاً همان مسیح ابن مریم است کافر شدند بگو: ای پیامبر کدام قدرت می‌تواند کسی را از قهر و قدرت خدا نگهدارد اگر خدا بخواهد عیسی بن مریم پس بدانید که هرچه قابل فناست خدا نیست که آسمان ها و زمین و هرچه بین آنهاست همه ملک خداست هر چه را بخواهد خلق می‌کند و او بر همه چیز تواناست.

و در سوره توبه آیه ۳۰ آمده است: ﴿و قالت اليهود عزیر ابن الله و قالت النصری المسیح ابن الله ذلک قولهم بافوههم یضهون قول الذین کفروا من قبل قتلهم الله انی یوفلون﴾ (ویهود گفتند: عزیر پسر خداست و نصاری گفتند: که مسیح پسر خداست این سخنان را که اینها بر زبان می‌دانند خود را به کیش کافران مشرک پیشین نزدیک و مشابه می‌کنند خدا آنها را هلاک و نابود کند چرا آنها باز به خدا نسبت دروغ بستند).

و در آیه ۱۷۱ سوره نساء آمده است: ﴿یا اهل الکتب لاتغلو فی دینکم ولاتقولوا علی الله الا الحق انما المسیح عیسی ابن مریم رسول الله القها الی مریم و روح منه ولاتقولوا ثلثه انتھوا خیرا لکم انما الله اله واحد سبحانه ان یکون له ولد له ما فی السموات وما فی الارض و کفی بالله وکیلاً﴾ (ای اهل کتاب در دین خدا اندازه نگهدارید و درباره خدا جز به راستی سخن نگویید در حق مسیح عیسی بن مریم جز این نشاید گفت: که او رسول خداست و کلمه الهی و روحی که از عالم الوهیت اش که به مریم فرستاده پس به خدا و همه فرستادگانش ایمین آرید و به تثلیث قائل نشوید و از این گفتار شرک باز ایستید که جز خدای یکتا عالم را خدایی نیست خدا منزّه و برتر از آن است که او را فرزندی باشد هرچه در آسمان و زمین است همه ملک اوست و خدا تنها به نهبانی همه موجودات بی نهایت عالم کافی است). تثلیث به این معناست که خداوند در سه شخص خدای پدر و خدای پسر و روح القدس ظهور یافته است به این ترتیب خدا در عین حال که از نظر تعدد یکی است در سه الوهیت:

یکی دیگر از عقاید مسیحیت قائل شدن جنبه الوهیت برای عیسی(ع) است به این معنا که: مسیح(ع) را تجلی ذات خدا می‌داند. سرگذشت مسیحیت تاریخ دیانتی است که از عقیده به تجسم الهی در جسد شارع و بانی آن ناشی شده است.
نقد نظریه الوهیت:

اولاً: چنین اعتقادی در میان مسیحیان اولیه وجود نداشت و مسیحیان اولیه بر این باور بودند که مسیح انسانی است که از دو جنبه الهی و انسانی برخوردار است. اولین بار پولس رسول برای مسیح جنبه الوهیت قائل شد و انجیل یوحنا دیدگاه مشابهی را برای حیات ازل مسیح در نظر گرفت.

ثانیاً: حتی بر اساس متون مسیحی خود عیسی(ع) مقام الوهیت را از خود نفی می‌کند و خود را دارای رسالتی از جانب خدا می‌داند: زیرا من از جانب خود سخن نمی‌گویم بلکه پدر که مرا فرستاده به من وصیت کرده که چه بگویم و به چه چیز سخن بگویم. و من انسانی هستم که با شما به حقی که از ناحیه خدا شنیده ام سخن می‌گویم.

